

PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING
HAR RÄTT ATT FÅ UNDERVISNING
INOM DET ALLMÄNNA UTBILDNINGSSYSTEMET
JÄMLIKT MED ANDRA.

FINLAND RATIFICERADE
FN:S FUNKTIONSHINDERKONVENTION
ÅR 2016.

*Alla barn har rätt
att gå i vanlig skola.*

MÅL 24

Internationella avtal och uttalanden som främjar inklusion

- Salamanca-avtalet (Unesco 1994)
- FN:s barnkonvention (1989, Finland 1991)
- FN:s funktionshinderkonvention (2006, Finland 2016)
- EU:s funktionshinderpolitiska strategi 2010-2020
- Direktiv 2000/78/EC: Equal treatment in employment and occupation
- Europa 2020-strategin
- Europa 2020 mål:
  - Ekonomi: Sysselsättningsgrad 75% (20-65v.)
  - Att minska fattigdom och social utslagning med min. 20 milj. personer
  - Att minska skolavhopp till under 10 %

*Skolan fostrar kommuninvånare.
Alla har rätt att växa till sin
fulla potential.*

MÅL 24

Hur förverkligas inklusion inom EU

- Princip: All utbildning ska ordnas på ett inkluderat sätt och segregering ska inte tillåtas
  - Enligt forskning är det här svårt att förverkliga i praktiken: Föräldrarna vill ha separata smågrupper, speciallärare, specialmaterial och personlig assistans. Ofta förverkligas utbildningen separat, inte enligt principen för inklusion.
  - Då det inte förverkligas i vanliga skolor, kvarstår specialskolor och -enheter
- Inklusion kan förverkligas delvis
  - Vanliga skolor saknar beredskap och kunskap om inklusion?
- Specialskolor behövs för barn med omfattande funktionsnedsättning
  - Hotet här är att specialskolorna blir på sidan om utvecklingen av annan utbildning och undervisning och isoleras från rådande trender.

*Skolinklusion bildar och
skapar förståelse för olikheter.
Att uppskatta olikheter
blir en värdering.*

MÅL 24

Vad behövs?

Rekommendationer från forskning

- Nya stödformer i ”vanlig” skola
  - Handledning och tjänster av t.ex. Folkhälsan, Kårkulla, Lärum, Valteri/Skilla
  - Samarbetet i skolan, Speciallärare – klasslärare – elevvårdsteam
  - Personlig assistans till elever inom särskilt stöd. I Finland: resor, personlig assistans och rehabilitering arrangeras flexibelt som en del av vardagen.
  - Lokalsamhällen med i utvecklingen av inklusion, t.ex. utveckling av arbetspraktik
  - Attitydförändring bland familjer, skolor och experter
- Utveckling behövs i ”vanliga” skolor
  - Tillgänglighet
  - Lärarytutbildning och fortbildning
  - Förståelse och kunnande kring mångfald och möjligheternas jämlikhet
  - Bra metoder för att leda mångfald och förverkliga det i vardagen

*Ett barn med funktionsnedsättning
har rätt till stöd, utan att mista
sin delaktighet.*

MÅL 24

Att vara funktionshindrad i Finland

- Andel av befolkningen (Linnakangas et al. 2006)
  - Personer med funktionsnedsättning: ca. 5 %, eller 250 000 personer
  - omfattande funktionsnedsättning ca. 1 %
- Sysselsättningsgrad (2002)
  - av alla personer i åldern 25-64 år som har fått 100 % invalidavdrag: **3-17 %**
  - övriga befolkningen under samma tid: **75,6%**
- Utbildningsnivå (2002): Klart sämre än för övrig befolkning

• Saknar utbildning efter grundskola	50,6 %	(26,6 %)
• Andra stadiet	35,3 %	(40,9 %)
• Lägre högskole-examen (institut)	8,7 %	(16,6 %)
• Lägre högskola (yh, kand)	2,8 %	(7,0 %)
• Högre högskola(magister)	2,3 %	(8,1 %)
• Forskarutbildning	0,3 %	(0,8 %)
- Inkomstnivån per år (2002)
  - Personer med funktionsnedsättning: i medeltal 15 000 euro
  - övriga i arbetsför ålder (25-64 v.) 24 000
- *Källa: Uuden alussa vai umpikujassa, 2006, STAKES*

*Ett särsystem skyddar inte
ett barn med funktionsnedsättning
från diskriminering och
mobbing.*

MÅL 24

Specialundervisning 2015

- Intensifierat stöd i basundervisning 8,4 % (45 900 elever)
- Särskilt stöd i basundervisning 7,3 % (40 000 elever)
- Särskilt stöd
  - I den egna gruppen 40 %
  - Integrerat i den allmänna undervisningen 19 %
  - Delvis i egen, delvis integrerat 41 %
- Till det särskilda stödet hörde
  - Särskilt stöd på deltid 37 %
  - Stödundervisning 56 %
  - Assistans och/eller tolktjänst 39 %
- Stora regionala skillnader
  - I Kymmenedalen fick 20 % av eleverna intensifierat eller särskilt stöd
  - I Kajana och Lappland fick 12 % intensifierat eller särskilt stöd
  - Svenskspråkiga elever: lägre andel hade särskilt stöd, medan en högre andel hade intensifierat stöd

*Via skolinklusion får elever
med funktionsnedsättning lära
sig att de är en del av gänget.
På alla livsområden.
Tillit lockar fram styrkor..*

MÅL 24

Specialundervisning på andra stadiet

- Elever med särskilda behov inom yrkesutbildning 16 % (20 600 elever)
  - 86 % i yrkesskolor
  - 12 % inom yrkesinriktad specialundervisning
  - 82 % i integrerade grupper(Statistikcentralen: Utbildning 2016)
- Undervisning i övergångsperioder (Niemi, 2015)
  - Handledande undervisning för personer med funktionsnedsättning – **2012 totalt 2800 elever**
  - Förberedande undervisning för invandrare
  - Utbildning som förbereder eller handleder till en grundläggande yrkesexamen
  - Hushållsundervisning
    - Handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning (**Valma**)
    - **Utbildning** som handleder för **arbete** och ett **självständigt liv** (**TELMA**)
- Förflyttningar från handledande till yrkesutbildning:
  - MAVA 30 %
  - TYVA 23 %
  - Startti 60 %(Niemi, Kurki, 2013)
- Elever som i grundskolan fått särskilt stöd fortsätter oftast till yrkesutbildning
- I gymnasier finns mycket lite specialundervisning

I SAMARBETE MED:

ADHD-FÖRBUNDET

FDUV

KEHITYSVAMMAISTEN TUKILIITTO

KEHITYSVAMMALIITTO

ME OSALLISET – VI DELAKTIGA

VAMLAS – VAMMAISTEN LASTEN JA

NUORTEN TUKISÄÄTIÖ

FN:S FUNKTIONSHINDERKONVENTION
ARTIKEL 24